

Els cereals

El nom de cereal prové del de Ceres, antiga deessa de l'agricultura, en honor de la qual se celebraven unes festes en l'època de sembra i de la recollecció. De fet, el nom de cereal no té pròpiament cap valor dins la nomenclatura estricta de la classificació de les espècies vegetals de les gramínies, el fruit de les quals, molt ric en glúcids, es pot transformar en farina i serveix d'aliment a l'home i als animals domèstics. En sentit estricte, el nombre de plantes considerades cereals es redueix a sis: el blat, el blat de moro, el sègol, l'arròs, l'ordi i la civada, encara que algunes d'aquestes plantes, sobretot el blat, presenta diverses espècies.

Justament, una de les espècies més corrents i apreciades del blat és la que és coneguda amb els noms de blat candial, blat xeixa o forment, que són, doncs, termes sinònims. També la designació del blat de moro presenta un bon ventall de possibilitats: a més de blat de moro, que és la més usual, tenim dacsà, moresc, panis, millot i blat de l'Índia. Comptant que el blat de moro prové, efectivament, de les Índies, és a dir, d'Amèrica, és evident la inexactitud del que podríem anomenar valor descriptiu d'aquesta denominació. Però, tal com hem dit més d'un cop, els noms no serveixen per a descriure les coses sinó per a designar-les, i la seva correcció no depèn de l'exactitud d'un cert valor descriptiu que alguns puguin tenir.

El cas que suscita més dubtes, però, és el de l'ordi i la civada. Perquè la planta que en castellà és anomenada «cebada» (*Hordeum* sp en català rep el nom d'ordi, i la que nosaltres anomenem civada (*Avena sativa*) és dita «avena» en castellà. Aquest fet té una explicació ben clara. Tots dos noms, civada i «cebada», provenen d'un mot llatí «cibata» (menjada) i, en un principi, en romànic, designaven qualsevol mena de menjar destinat als animals. Després el seu significat es va anar concretant, però en la designació d'un cereal diferent a cada llengua, que s'han imposat d'una manera gairebé absoluta, encara que el català també admet avena —la forma heretada del terme llatí pròpiament vegetal— com a sinònim de civada